

Vi øser gerne af vores erfaring

Marjattas uddannelsescenter og seminarium skal samarbejde med UC Sjælland om at ud-danne pædagoger, der skal rustes til inklusion af alle børn.

Specialinstitutionen Marjatta i Tapper-nøje nord for Præstø har igennem 20 år haft sin egen pædagoguddannelse med fokus på special- og socialpædagogik.

Fra sommeren 2014, når den nye pædagog-uddannelse træder i kraft, vil også studerende på University College Sjælland kunne specialisere sig på Marjatta, hvor de både vil modtage undervisning og komme i praktik.

»Med den nye uddannelse har vi fået lyst til at samarbejde med UC Sjælland, for nu kommer specialpædagogik mere på banen. Pædagoger har ikke vidst så meget om det før, men det kan de komme til nu. Det er jo en forudsætning for at give børnene bedre vilkår i de almindelige institutioner,« fortæller leder på Marjatta Lisbet Kolmos.

I takt med at kommunerne har sat inklusion på dagsordenen, har flere og flere børn i skoler og daginstitutioner brug for en særlig indsats.

»Der er et kæmpestort behov for specialviden,« siger Lisbet Kolmos, der har været ude i mange institutioner som konsulent, når pædagoger har brug for hjælp til inklusionsopgaven.

»Et autistisk barn, der kommer ind i en almindelig børnehave, ser helt normalt ud. Men barnet opfører sig anderledes, og så ved pædagogerne ikke altid, hvad de skal gøre. Men hvis man har specialviden, så ved man også, hvad man skal gøre,« siger hun.

STÅR I KATASTROFEN. Lisbet Kolmos ser lyst på fremtiden, for specialuddannede pædagoger vil efter hendes mening have langt bedre forudsætninger for at få inklusionsindsatsen til at lykkes. Men vi er endnu langt fra målet mange steder, mener hun.

»Hvis børn med helt særlige forudsætninger skal inkluderes, og ingen ved noget, så

er det forfærdeligt. Hvis vi sender dem ud i børnehaver og skoler uden at tænke på, at folk skal uddannes til det, så kommer katastrofen. Der er vi nu. Når jeg er positiv, så er det, fordi jeg siger: Det er en udfordring, nu tager vi fat på den.«

Mange børn, der tidligere opholdt sig i specialinstitutioner, kan og vil gerne være i de almindelige institutioner, mener Lisbet Kolmos. Men i disse år går udviklingen hurtigt, og den nødvendige viden og erfaring er endnu ikke på plads i institutionerne.

»Der er mange fortvivlede forældre, mange fortvivlede børn og mange fortvivlede lærere og pædagoger i denne her tid. Men det er en kraft, der bringer os fremad. For der opstår nye behov, og de behov gør vi alt for at arbejde med og udvikle os frem imod at opfylde.« ■

Vi kan gøre inklusion i skolen nemmere

Da børnene sivede fra Specialcenter Sigrid Undset, fik de ansatte en god idé. Nu deler de deres viden med lærerne i skolerne, og det er en stor succes.

Når der skal skabes ro og gode rammer for indlæring i en folkeskoleklasse, kan de specialpædagogiske værktøjer og erfaringer gøre stor gavn.

Det er erfaringen fra Kalundborg, hvor to lærere fra specialinstitutionen Sigrid Undset siden sommerferien sidste år har været tilknyttet hver deres folkeskole. Planen er, at institutionens pædagoger også skal dele deres viden med folkeskolerne.

»De er typisk ude i klasser, hvor der er brug for at finde en løsning på, hvordan der skabes ro i klassen og have nogle særlige øjne på to-tre elever, der har vanskeligheder af en eller anden årsag,« fortæller skoleleder Vagn Engell fra Sigrid Undset, som huser både en skole og en SFO fra 0. til 10. klasse.

Da kommunen for alvor satte inklusion på dagsordenen i skolen, fik Sigrid Undset færre børn. De bliver i stedet langt oftere indskrevet i den almindelige folkeskole.

»Vi tænkte: Hvad sker der med vores børn, og hvad er det for en udvikling? Kan vi understøtte dem der, hvor de skal hen? Vi kom så på den idé at udvikle et samarbejde med folkeskolen,« fortæller Vagn Engell.

Institutionen kontaktede Pædagogisk Udviklingscenter i Kalundborg Kommune, og her blev idéen godt modtaget.

Når medarbejderne fra Sigrid Undset kommer ind i folkeskoleklassen, er det ikke for at fortælle lærerne, hvordan de skal gøre, men for at deltage og se nye muligheder på baggrund af deres erfaring.

»De er i øjenhøjde med kollegaerne ude på skolen. Det handler om, at vi har en fælles opgave. At man diskuterer sig frem som i et normalt teamarbejde. Og det har været vanvittigt vigtigt,« siger Vagn Engell.

Han mener, at det er en fordel med de lange forløb i forhold til at få en konsulent eller et kursus ude på skolerne.

»Hurtigt ind og ud er jo fint nok i forhold til at få gode idéer og input, men idéen med det her er, at vi sammen kan løfte opgaven og forpligter hinanden,« siger han. ■

Sådan lykkes samarbejdet

Leder af Sigrid Undset, Vagn Engell, fortæller, hvad forudsætningerne er for, at et samarbejde mellem en specialinstitution og en skole/et dagtilbud kan lykkes.

- Medarbejderne fra skole, dagtilbud eller SFO skal aktivt ønske at få en ekstra kollega i teamet i en periode. De skal være indstillet på at diskutere egen praksis.
- Inden forløbet skal der være en grundig forventningsafstemning mellem teamet og medarbejderen fra specialinstitutionen.
- Der skal være den fornødne tid til fælles refleksion over dagen.
- Der skal være tydelig ledelsesmæssig opbakning fra begge institutioners side.

Specialinstitutionernes viden og ekspertise kan komme mange flere børn til gavn, hvis institutionerne indgår i samarbejder om vidensdeling med lærere og pædagoger i de almindelige tilbud, viser forskningsprojekt.

Forskning:

Guldet skal ud i daginstitutionerne

Børnmedsærlige behov og udfordringer kan få en bedre hverdag i folkeskolen, hvis SFO'ens pædagoger, folkeskolens lærere og PPR-medarbejdere indgår i et praksisnært samarbejde med specialinstitutionernes lærere og pædagoger.

Der er nemlig udviklet en solid faglig viden og praksis i specialinstitutionerne, og den viden kan komme mange flere børn til gavn gennem samarbejder med institutioner og skoler på normalområdet.

Det konkluderer forskere fra RUC i rapporten 'Projekt Sundhedsfremmende Pædagogik i Hverdagskulturen'.

»Specialinstitutioner har udviklet deres praksis og kvalitet igennem mange år, men de har været isoleret. Bare det, at de begynder at kommunikere med hinanden og udvikle

viden og erfaring, er interessant. Dernæst er der bud efter dem i og med, at man sætter en inklusionsdagsorden politisk. Så det gælder om at få dem i spil,« siger lektor og leder af forskningsprojektet Jesper Holm fra RUC.

VIDENSDELING. Efter projektets afslutning har institutionerne indgået forskellige typer af samarbejder, der sikrer, at deres viden og erfaring kommer i spil til gavn for børn og unge der, hvor de er i fremtiden.

Specialinstitutionen Sigrid Undset i Kalundborg samarbejder for eksempel med folkeskolerne i kommunen, og Marjattas uddannelsescenter og seminarium er i gang med et samarbejde med UC Sjælland om den nye pædagoguddannelse.

Det giver god mening, for meget specialpædagogisk viden er ikke nedskrevet i bøger, men forankret i den erfaring og ekspertise,

som er opbygget i specialinstitutionerne gennem mange år.

Den erfaring skal beskrives og bredes ud i takt med, at flere og flere børn flytter fra specialtilbud til inklusion i de almindelige dagtilbud og skoler, mener Jesper Holm.

»Guldet ligger derude. Det gælder bare om at hente det. Inklusion fordrer virkelig nye typer af indsatser, og det er et spørgsmål om at organisere sig på en anden vis og at skabe nye praksisfællesskaber, vidensnetværk og erfaringsgrupper,« siger han. ■

Om forskningsprojektet

'Projekt Sundhedsfremmende Pædagogik i Hverdagskulturen' er blevet til i et partnerskab mellem tre specialinstitutioner for børn og unge med handicap: Skolehjemmet Marjatta, Himmelev Behandlingshjem og Specialcenter Sigrid Undset samt forskere fra Center for Sundhedsfremmeforskning (CSUF) på Roskilde Universitet.

Formålet har været at udvikle erfaringsbaseret, forskningsarbejdet viden om god sundhedsfremmende pædagogisk praksis i de tre institutioners hverdagskultur. Projektet er finansieret af Region Sjælland, Trygfonden, RUC og de tre specialinstitutioner.

